

ŠROGI ŠEN

Od
Prognásobnj Šásluby splozená /
2
při Slavnosti Jubilarnj po 50ti Kněžstwa
prošlých Lét opakovaných

PRIMITIIS
Štvoji Štíhodného; Welebného; a Wysoce
Bčeneho Pána; a to Krystu Otce
Pawla Šrantiska
Brodského z Šilowa

Rodiče z Král. Kragského Města Písku /
z Řádu Říjzovníkův s čerweným Šercem Blahoslavených
Mučedníkův od Pokání v Šwateho Říjze Weššýho w Sta-
rém Měste Pražském Kanovníka Regularního, dobře Zaslauži-
lého w Bábnech a Klecanech in Spiritualibus Administratora, též
Welebne Canonice Štutčného Pána Seniora,
W nadgménowaném Chrámu Páně Roku 1748. Dne
22. Září w Bázani wvedená / a předstawená

Šd
Šrantiska Raffaele Koliandr / Proto Not.
Apostol. Š. Břina Doctora Š. Cíř. a Král. Milostí Dworského
Caplana. a w Kosteley nad Čzeruhma Lesy Děkana.
Wytřštřeno w Praze na Malém Štýněcku / v Ignácova Průšy.

Amice, ascende superius et tunc habebis laudem.

Lucae 14. cap.

Příteli, posedni vejše, a tehďáž budeš míti čest.

Somu čest, tomu čest, a komu pěst, tomu pěst. Dobrému čest, zlému pěst, aniž mé řeči začátek bez gruntu Písma jest. Nebo svatý Pavel apoštol v epištole své k Římanům v třinácté kapitole napsal: *Reddite ergo omnibus debita, cui tributum, tributum, cui vectigal, vectigal, cui timorem, timorem, cui honorem, honorem.* dávejte tedy jednomukaždému to, co jemu patří, komu daň, tomu daň, komu clo, tomu clo, komu bázeň, tomu bázeň, komu čest, tomu čest. Králi daň, vrchnosti clo, Bohu a vrchním bázeň, poctivému muži čest a zradnému člověku pěst.

Ale, důstojně velební páni *regulares canonici* křížovníci s červeným srdcem, já vím, že svatá všetečnost již před drahnými časy u vás se počala a již i v druhém dílu se narodila a na světlo vyšla, bude mně tedy taky dovoleno tu jednu svatovšetečnou otázku z kníhy Daňhela proroka v kapitole třinácté podat, totiž: *Quis esset honorabilior omnium?* kdo by byl ctihodnější nad jiné? Chci říct, komu a jakému stavu, věku, pohlaví, ouřadu aneb povolání větší čest před jinýma patří? Že králi a knížeti země první čest mezi lidmi má od jeho *vasallů* prokazovaná býti, to mně žádnéj vyvrácti nebude, neb sám Duch svatý skrze pero svatého Pavla v první epištole v kapitole druhé praví: *Deum time et regem honorificate*, Boha se bojte a krále v uctivosti mějte. Komu ale po králi první mezi lidmi čest daná býti má? Největší sice ctižádost na sobě viděti dává pobožné pohlaví ženské aneb, jak jej nynější *politici*, vzáctnej, vznešenej, veleslavnej *frauenzimmer*, aneb jak jej

Němci, anbethens-würdiges Frauenzimmer, jmenuj, a k tomu sobě dělají starou ihned z ráje *praetens*: *Eritis sicut dii*, budete jako bohové. A ten cti kouř, ten hadř čmoud tak se toho dobrého pohlaví přidržel, že ještě po tolika tisících létech až podnes nemůže vyvětrati. První místo *praetendýrjovou* při tabuli, první místo ve voze, první místo na procházce, první místo v tanci, první místo v regírunku v domě a bojuje mnohá panička deset, patnáct lét s manželem o regírunk, dá se bit, za vlasy rvát, ze schodu šmejkat, až manžel vším tím unavenej posledně ustoupí a to činí, co jeho *regentka* poroučí, a musela by to *capitalní* chyba být, aby manžel v domě mimo vůle paní něco nařídil, ke všemu musí mít *consens* své milosti, své vrchnosti. Ale kdo je tý tak veliké chyby příčina? Pán Bůh ne, nebo on praví k ženě v Prvních knihách Mojšiových v třetí kapitole: *Sub potestate viri eris et ipse dominabitur tui*, pod mocí muže budeš a on bude panovat nad tebou. Svatý Pavel ne, nebo on píše k svému Týtovi v druhé kapitole o ženách: *Subditas viris suis, ut non blasphemetur verbum Dei*, poddané mají být ženy mužům svým, aby nebylo rouháno slovo boží. *N. B.* Paničky, to je spásitelná pro vás lekci. A zase v Prvním Korintským v jedenácté kapitole: *Non est creatus vir propter mulierem, sed mulier propter virum*, není stvořen muž pro ženu, ale žena pro muže. Kdo je tedy té chyby vinen, že všechno s ženama naruby se děje? Ony paničky taky nejsou vinný, nebo když se jim ten klenot zlaté první cti obětuje a mocí strká, byly by pošetilé, aby k němu ruce neztáhly a jej nepřijaly. Kdo tedy? Odpovídám, že sami mužové, kteří tomu pohlaví tůze pochlebují a svým časem i modlářství provozují, říkajíce: *Mio idolo*, má modlo, můj bůžku! Ó zženil Sardanalové! Ale, milé paničky, ta je *politika* převráceného světa, není tomu tak, jak vám pochlebujou vaši Šalounkové. Ale *manum de tabula!* Aby snad *caraphinku* nepřevrh, ocet nerozilil a ty *Amasonky* i jejich milovníky proti sobě nepopudil, aniž em já do Prahy přijel s ženama bojovati, ani k tomu schopný nejsem, neb kdyby jednakaždá toliko špendlik na mě hodila, musel by hrob můj vyšší nežli Lorentzberg být. Komu čest, tomu čest, i paničkám vůd jejich příslušná čest, neb já o první toliko cti jedním, komu ta čest být má. O takovou se ozejvaj v zákoně zběhlí a v Písmě povědomí učitelové, dlé onoho *scientia inflat*, to jest, jak tomu svatý Bernard rozumí a vykládá: *Scientia sine pietate inflat, pietas sine scientia errat*,⁶⁾

umění (rozumění) bez náboženství pejchou nadýmá, takové od pejchy k pomíženosti vzbuzuje v dnešním svatým evanjelium, když je napomíná, aby pozvaní na nějakou svadbu sobě prvních míst nevyvolovali, ale na poslední místo se posadili. O takových mluvív u svatého Matouše v dvacáté třetí kapitole: *Dilatant enim phylacteria sua, amant primos accubitus in caenis et primas cathedras in synagogis et salutationes in foro et volunt vocari rabbi*, rozšiřujou pláště své, milujou první místa při hodech a první stolice ve školách a pozdravování na rynku a chtějí jmenováni být mistři. Ale to jsou toliko ti, kteří sami sobě zdají se být moudří a jinýma pohrdají, marní sadilkové a žádni mudráčkové. Pravá moudrost jakožto ctnost podle vejkladu svrch dotčeného nedá se tomu pyžmovému pověří nakaziti. Po zákonících na *theatrum* první cti vidět se dávají v právích zběhlí a v řízení zemském i městském povědomí *juristové*, dlé onoho: *Galenus dat opes, sed Justinianus honores*, lékařství obohacuje, ale právo oslavuje. Dále *praetendýrjovou* první čest páni *medici* a kunštu lékařského profesorové, představující pro sebe text *Ecclesiastici: Honora medicum*,⁶⁾ cti lékaře, a zase: *Da locum medico*, dej místo lékaři. Za níma pro tu mastnou cti skývu ozejvaj se páni *philosophi*, o kterých píše *Plato de republica: Tunc demum bene humanis cum rebus agatur, dum vel reges philosophabunt, vel philosophi regnabunt*, tenkrát budou na světě zlata léta, když nebo králové budou mudrovati, anebo mudrci budou královati. Je pravda, že všichni ti ctihodní jsou a čest zasluhujou, mají čest svou páni *cameralistae, politici, statistae*, udatní *Bellony* synové, hvězdáři, všechny svobodné umění, všechny chválibečné a umělé řemesla a umělé, ctnostně prováděné obchodové, ale komu to zlaté jablko první cti dané být má? Kdybych já *Paridem* byl, nedal bych jej žádné krásné *Venuši*, žádné po panování dychtící *Janoně*, žádné po zvěti se shánící *Dianě*, ale dal bych jej urozenosti a čistotě panenské, dal bych jej umělému a pracovitému kněžstvu, dal bych jej velebné a zásluhama ozdobené statosti, to jest, dlé mého zdání, první čest patří mužů urozenému v panen-ské zdrženlivosti a čistotě, od mladosti své bez ouhony zachovalému, pracovitým oufadem kněžským a vysokým uměním ozdobenému a velebnou starostí od Boha korunovanému. A hle, takový se nám mezi jinými představuje dnes na velebně důstojným, urozeným a výsoce učeným pánu *jubilárním primitantoci*, pánu a v Kristu duchovním

otci Pavlovi Františkovi Brodským z Žilova, *regularním* kanovníkem a křřžovníkem s červeným srdcem svatých mučedníků od pokání, dnes v padesáti letech druhém mistroví. Řeknu tedy, že ten velebný muž a pán netoliko je dvojný, ale i trojčitíhodný, poněprv etíhodný pro své urozené zplození a čisté panenské obcování, podruhé etíhodný pro své prácně nabyté vysoké umění a vysoký kněžský ouřad, potřetí etíhodný pro svůj velebný a chvalitebně dočkalý starý věk. Jeho urozenost a čistotu zdrženlivost přirovnám k květoujícímu jaru, jeho nabyté umění a ouřad kněžský k pracovitému létu, jeho velebnou starost k ourodnému podzimku. V té trojji jeho etí když nejvyššího Boha nejvyšší čest vyhledávati budu, za trpělivost žádám.

Amice, ascende superius et tunc habebis laudem.

Lucae 14. cap.

Příteli, posedni vejše a tehďáz budeš mítí čest.

Oedipe, starý hádači, pověz nám, který *quartal* v roce máš nejkrášší? A musí se *volens volens* přiznati, že není krásšího nad veselej, srdce, mysl, zrak, sluch, čuch a všechny smysle lidské obveselující *quartal* jarní. A jistě nemůže nic tak srdce lidské zajmouti jako smějící se jaro, kde mrzutá a melancholická zima svýma katarý, kašlem, podá-gry, petečema a fryzlema i jinýma životu lidskému ubližujícíma, ne-bepečněma nemocma do *Zemby* a *Siberie* odešla a zdravému jarnímu povětří plac udělá, když zem svůj zimní kožích sněhem, jiním, ledem futrovanej skládá a jarní šaty květovaného *progratu*, *parterra*, *zlato-*a stříbrohlavu oblíká, kde ne více studení, na nose se hnízdící hejlové, ale přívětíví slyšeti se dávají zpěvaví slavičkové, sluch lidský lechtají od studánek svých běžící a líbý zvuk vydávající potučkové, vůni lidskou zajímají tak mnohé a rozličné květiny, především pak svou radost a po-těšení, svou rozkoš a zalíbení na sobě viděti dávají lidské oči, když takové krásy pokladem hojně obohacené pozorujou zahrady a louky, *prata rident*, louky se smějou, zahrady pyšnější s tak rozdílnýma ba-revnýma tulipány, nad sním bělejšíma narcisy, v modrosti i samému nebi truciujícíma hyacinty, takže ani krásou své nebeské nevěsty spokojiti se nedal nebeský Ženích, ale aby krása její krásou květin

rozmnožena byla, ji do zahrady zůve: *Veni in hortum meum, soror, mea sponsa*, pod do zahrady mé, sestro, má nevěsto, *flores apparuerunt in terra nostra*, květičko se ukázalo v zemi naší; ano, když krásu její jadrně a tak téměř v jednom obsazení vypsatí chtějí, ji k zahradě květ-jadrně a zavřené připodobní: *Hortus conclusus, soror, mea sponsa, hortus conclusus*, zahrádka zavřená, sestra, má nevěsta, zahrádka zavřená. *Dostis již perortoval* o veselosti času jarního, o radosti smyslův lid-ských, obzvláštně pak o zraku, o patření tisíc rozličností krásných květin dostis *perortoval, Oedipe!* Ale jedna otázka táhne druhou. Který jsou těch krásných květin rodičové? jaká vlast? Odpovídá: Otec je veselý a k nám se navracující slunce, matka je bujná a tučná země, vlast je zahrada.

Ale já vím jeden květek, který ne z jara, ale na podzim vykvěti, jeho matka je ne tučná, bujná, ale písčová zem, a předci v krásě, vůni a rvandlivosti všechny jarní zahravní kvítky předchází; ten krásný květ já dnešního *jubilarního* pána *primitianta* nazývám, jehožto krása zasluh a vůně ctnosti a dobré pověsti zahradu církve svaté pěkně ozdo-bila. Narozen jest ne v jaru, ale na podzim léta 1672 dne 17. října, na den svatého *Florentina*, to jest květného, z urozeného a šlechtěného manželstva pána Petra Antonína z Žilova, urozeného vladyky a opa-tněho radního, matky paní Anny. Jeho vlast není bujná neb tučná zahravní zem, ale písek, totiž královské město Písek, a ta je ta ourodná a šťastná zem, na které vzešel ten neuvadlý ctnosti květ, jehožto pověstí vůně a krása ani od zimy převrácené tohoto světa *politický*, ani od mrazivých větrův zlých příležitostí, který tomu mladému věku největší škody dělají, nemohla spálena, ba ani zemdlená býti. Pole písčové, ale modré a zlaté, nebo nese ten rod urozených vladykův z Žilova v štitu svém modré pole a na něm tři zlaté jelete. A medle, co jeho modrost nežli ustavičné nebeských věcí rozmejšlování a po-něm toužení? Co tři zlaté jelete nežli tři zlaté božské ctnosti k troj-jedinému Bohu významávají? A neměl na tom dost ten na ourod-ném písku zrostlý urozený květek, aby toliko vůni božských ctností že sebe vydával, ale vynasnážoval se i v jiných ctnostech, moudrosti, střídmosti, spravedlnosti, pokoře, tichosti a obzvláštně v anjelské či-stotě a zdrženlivosti, prospěch činiti, růsti a se rozmáhati, až posledně na vrch dokonalosti vystoupil, z kterého, jak se v Pánu Bohu pobožně

důvěřuji, ne dolu do světských marností, ale z vrchu ctnosti na vrch věčného blahoslavenství vystoupí.

Synagoga židovská aneb Starý zákon tak byl na panenskou zdrženlivost a anjelskou čistotu neourodný, že se zdálo, jako by mráz, náš blahoslavenství padnul, jej spálil a zkazil, celá téměř podstata vezdejšího blahoslavenství založená být se zdála na manželství, celé požehnání v dítkách, takže přísloví povstalo mezi syny izrahelskými: *quis habet semen in Sion et domesticos in Jerusalem*, blahoslavenství syny své na Sionu a domáčet své v Jeruzalémě. Tak blahoslavenou se být pravila Lia, když syna svého Asser porodila, říká: *Hoc pro beatitudine mea, beatam quippe me dicent mulieres*,⁶⁰ to buď blahoslavenou se mě, a jistě blahoslavenou mě nazývají budou ženy. Žalmista Páně když blahoslaveného člověka vypisuje, od manželky a dítek jej chvále: *Uxor tua sicut vitis abundans in lateribus domus tuae*,⁶¹ manželka tvá jako hojný vinný kmen v bočích domu tvého, a dále: *Filii tui sicut novellae olivearum in circuitu mensae tuae*, synové tvoji jako mladistvé olivy vůkol stolu tvého. A dokládá: *Ecce, sic benedicatur homo, qui timet Dominum, benedicat tibi Dominus ex Sion et videas filios fliorum tuorum, pacem super Israel*, ejhle, tak požehnaný bude člověk božící se Boha, požehnej tobě Bůh ze Sionu, abys viděl syny synův tvých, pokoj v Izraheli. Ale proč to tak? Odpovídám, že Starý zákon byl jako tesklivá zima, která mimo květu manželstva, totiž dítek, žádné květiny nevzdávala. Bůh, ačkoliv je sám v sobě *incommutabilis*, nezměnitelný, který sám o sobě praví: *Ego Dominus et non mutor*, já Pán a neměním se, předece *quò ad nos etc.*, viděl se být lidem tuze přísný a jako netrpělivý, když dost malé provinění ihned tuze trestal, čehož v Starých písmě hustí jsou příkladové. Ale jak se přiblížilo veselé jaro Novýho zákona, jak se ukázalo krásné a vonné kvítí panenské čistoty, nejčistší Panna Maria, čístej její ženich svatý Jozef, anjelský paníc svatý Jan Křitel, anjelský mládence svatý Jan Evangelista, panický apoštol svatý Pavel, panenský mučedník svatý Štěpán, tu hned Bůh jako krásoou a vůně těch kvítkův změnneji, tvář prv přísnou v líbeznuu, trest v milost, moc panování v otcovskou lásku proměnil. Proč Marii Panínu za svou matku, svatého Jozefa za svého pěstouna vyvolil? Proč svatého Jana Křitele nad všechny syny ženské vyzdvihnul? Proč svatému Janovi Evangelistovi na prsách svých odpočívati dovolil? Proč sva-

rého Pavla za vyvolenou nádobu svému svatému jménu připravil? Proč svatému Štěpánovi nebe otevřeně ukázal? Protože všichni ti panicy a paniceové byli, a tím chtěl Bůh, jako jemu na nebi sloužejí čistší anjelský duchové, aby tak jemu taky zde na zemi od čistých těl, duší a myslí slouženo bylo. Tři mrtvý, jak čteme v Novým zákoně, z mrtvých vzkřísil a k životu navrátil Kristus Ježíš: Lazara (tu svatého Jana v jedenácté kapitole), deuru kněžze *synagogy* *Gayry* (tu svatého Marouse v deváté kapitole) a mládence u města *Naim* (tu svatého Lukáže v sedmé kapitole). Prvního, totiž *Lazara*, nazýval *amicum*, přítele, a smrt jeho smem: *Lazarus, amicus noster, dormit, sed eamus et a somno suscitemus eum*, Lazar, přítel náš, spí, ale jdeme a ze sna probudme jej. O deči kněžze: *Non est mortua, sed dormit*, praví. Neumřela děvčecka, ale spí. K mládenci v *Naimu* ne jako k mrtvému, ale jako k živému mluví: *Adolescens, tibi dico, surge*. Hle, ti dva byli čistí paniceové a ona nevinná panenka. Jednoho z nich přítelem nazývá, ke dromu jako k živým mluví, jako by mládenci a panny neumřeli, ale toliko usnuli. Ó šťastná zdrženlivost! ó anjelská čistoty nesmrtelnost přátelství Kristovým ozdobená! *Mojžíš*, služebník boží a veliký lidu izrahelského vůdce, když na horu svatou *Sinaj* vstupoval, viděl tam hořící keř, a když na ten hořící keř pozorně patřil, viděl, že keř ten pořád sice hoří, ale v celosti a své zelenosti zůstává, protože mluvil sám k sobě (v druhé *Mojžíšově* v třetí kapitole): *Vadam et videbo visionem hanc magnam, quare non comburatur rubus*, půjdu a uhlídám to veliké vidění, proč neshořuje keř. A když tak dále přistupoval ke kři, i zavolal na něj z toho kře Bůh: *Ne appropies huc, ne přistupuj sem, Mojžíši, ale solve calcamenta tua, locus enim, in quo stas, terra sancta est, zůj obuví tvé, nebo místo, na kterým stojš, země svatá jest. Že hořící, avšak neshořící keř vyznamenával neporušené panenství Marie Panny, učí nás církev svatá, když takto zpívá: *Rubum, quem viderat Moyses incombustum, agnovimus tuam laudabilem virginitatem, sancta Dei Genitrix*, keř, který viděl *Mojžíš* neshořelej, uznáváme tvé chvalitebné panenství, svatá boží *Rodičko*. Ale proč ta země, na které *Mojžíš* stojí, svatou se jmenuje, aneb proč *Mojžíšovi* dovoleno není tu zem nežli bosýma nohama šlapat? Ať mnohých svatých *Otcův* a *Písma* svatého vykládačův opustím, jednoho za všechny panenství cítele a pobožného *contemplanta* uvádím, který tuto toho dává příčinu. Totíž ptežvěděl vševědoucí Bůh,*

dí on, že na té hoře Sinaj někdy tělo jeho milé a čisté nevěsty svaté Kateřiny Alexandrijské skrze ruce anjelské pohřbeno bude, proto dovoliti nechť, aby to místo svaté a panenského pohřbu připravené mělo od Mojžíše s obuvi poslápano býti.

Zeptají se lásky vaše, proč důstojně velebný *jubilární* dnešní páne *primitiant* tak krásného věku v čerstvosti těla, v zdravé myslí, bez jakých velkých a nebezpečných nemocí dočkal, že Bohu, stvořiteli světu, *sacrificium laudis*, obět chvály a díkyčinění ještě po paděsáti letech svého chvalitebně vykonaného kněžstva vzdávati může? Odpovídám, že jeho anjelské čistoty a panenské zdrženlivosti může? Od tak říkouc, nesmrtnelného učinil; aniž má řeč prázdňe nějaké pochlebování jest, neb co mnozí o něm ze slyšené vědějí, to já ze zkušenímám, ja celého téměř běhu jeho důstojného kněžstva povědom. Viděti se na tvář jeho a obličejí vždycky dala nějaká vážnost, v očích stýdlivost, v ustech opatrnost, skromnost a všech dobrých povah, miravův obsazení a shromáždění, že všichni ctnosti milovníci na něm vzdělání své a dobrý příklad naleznouti mohli, naproti tomu žádný, jakkoliv nemravnosti oddaný, nesměl se opovážiti před ním nějaké i malé nepřikladné a *Venuší* zapáchající slovo promluvit, a tak jednomo očitěmu svědku více se věřiti může nežli třem slyšícím. To se rádi přiznají ti, kteří s ním obcovati šťestí měli, anobrž ani ti církve a kněžstva nepřátelé nic při něm nenalezli, v čem by jej sthati mohli, a ta je první toho vonného a na písku vzešlého, totiž v královském městě Písku narozeného, kvítka čest a chvála. Je pravda, že tučná a od tuku zbujněná zem hojnější zrno vydává nežli písčaná, ale taky všichni hospodáři k tomu se přiznati musejí, že tučná zem mnohý neřádný zrost a všeliké obilí udusující trávy, jaké jsou metlice, volnice, černidlo, švetepec stoklasa *etc.* vydává, kde naproti tomu zem písčaná vejsypné snopy a čisté zrno poskytuje. Ale od veselého jara k pracovitému létu, od urozenosti a čistoty k důstojnému a nad outřad anjelský velebnějšímu ouřadu kněžskému přistupme.

Co je léto? Léto jest čas práce a robot, čas potu a unavení, čas mozolův a pečování. Duch svatý v příslovích Šalomounových v kapitole šesté posílá lenivého člověka k brabenci, aby se od něho přácem a hospodářství učil: *Vade ad formicam, o piger, et considera vias eius et discite sapientiam*, jdi k brabenci, ó lenochu, pozoruj cesty jeho a uč se

modrosti, *parat in aestate cibum sibi et congregat in messe, quod comedat*, nebo připravuje v létě pokrm sobě a shromáždí v čas žně potravu svou. V létě hospodář kupuje srpy, brousí kosy, ozbranuje podavky, připravuje hřeběny, seká, žne, váže, mandeluje a do stodol sváží. Co připravuje nějakého dělníka v létě, to je outřad na poli církve pracujícího kněžstva. Samá božská pravda Kristus Ježíš tam u svatého Matouše v deváté kapitole směřuje, řka: *Messis quidem multa, operarii autem pauci, rogat ergo Dominum messis, ut mittat operarios in messem suam*, žež sice mnohá je, ale dělníkův málo, prostěž tedy Pána žně, aby poslal dělníky na žně svou. Kteří jsou ti dělníci, jenž na žněch božských a církvevních pracovati mají? A odpovídá u téhož evanjelisty: *Messores autem angeli sunt, ženci ti jsou anjele. Co ale skrze ty anjele rozumí nežli s anjelskou čistotou se stkvějící v povolání svém pracovitě kněžstvo: Mittet Filius hominis angelos suos et colligent de regno eius omnia scandala*, pošle Syn člověka anjele své a seberou z království jeho všechna pohoršení. Svaty Řehoř praví: *Saepe in sacro eloquio regnum caelorum praesentis temporis ecclesia dicitur, neque enim in illo regno beatitudinis, in quo pax summa est, inveniri scandala poterunt, quae colligantur*,⁶⁾ začastý v Písmě svatém království nebeské církve svatá se jmenuje, aniž v témž království blahoslaveném, v kterém největší svornost jest, pohoršení se nacházejí mohou, které by sbírané byly. Z čehož následuje, že jako skrze království nebeské církve, tak skrze žence anjele kněžstvo se rozumí. K těm přácem připravujou sebe skrze pilné *studýrování*, nabyté umění a moudrosti, aby uměli to pole církve zdělávati, koutkol od pšenice odděliti. Zdlávajíj pak jej skrze mnohá těla i myslé práce a unavení, zvorávají skrze horlivé kázání a napomínání, zasívají semenem slova božého, vykořenují od kactfův nasitej koutkol skrze článkův víry vysvětlování, zavlažujou velebnýma svátostma, za požehnaný zrůst obětujou nejčistší Bohu milou novozákonní obět, shromáždíjout do nebeských stodol, když nemocné k šťastné smrti schopné činějí a na věčnost umirající doprovázejí. Nyní já tobě tisíckrát *gratulují*, vyborný Kristův dělníku, velebný *jubilární* pane *primitiante*, z tvých skrze celých paděsát let vykonaných chvalitebných duchovných v církvi svatý přácm připravil jsi sebe a jako přepásal, když vysokým jak lidským, tak božským uměním sebe opatřil, učiněn jsa *philosophiae* mistrrem, aby pak všechny překážky světské od sebe

odcizil, do této svatě kanovnícké řeholi léta 1696 vstoupil. Aby pak Bůh jeho apoštolské práce požehnal, léta 1698 první nejsvětější obět mše svatý Pánu Bohu obětoval. Léta 1700 jsem jeho ponejprv znáti se učil, když mé mladé pětilétá kolena před velebností a důstojností jeho kněžskou se ponejprv skloňovaly a téměř ještě nemluvná usta má jeho čisté anjelské, kněžské pracovitě ruce líbaly, potom bylo časté při jeho mše svatý obětování ministrování, od toho pak mé do mého mužského věku a kněžského povolání bylo mé času až obcování, život jeho byl mé pravidlo, *qui laetificabat juvenitatem meam*, které obveselovalo a utvrzovalo mladost mou. O jeho tvrdých a spěšných kněžských pracích nechce-li k chvále své a jeho etí mluvíti velebná kanonie zdejší, bude mluvíti, chváliti a ohlašovati farsy klecanské, kde celých sedm lét jako za Rachel pracoval a sloužil milující Jakub, a ne bez oučinku, nebo vidíce jeho velební páni bratři jeho v rodu urozenost, v duchu řeholní horlivost, v mysli čistotu, v práci neunavitelnost, v mravích vážnost, v ctnostech dokonalost a k řízení schopnost, jej k své nejvyšší proboštské hodnosti vyzdvihli, jedině žádostiví jsouc pod tím důstojně velebným vrchním svého dokonalého *contentu* a myslé upokojení užiti. Ale ne dlouho to potěšením velebným pánům bratrům trvalo, když sotva tři léta vyběhly, on, zamilovanéj Kristův dělník, hodnosti té s ustrnutím všech *evale* davše, důstojnost takovou ze sebe složil a na žeň Kristovou opět se navrátil. *Condoltruji* vám, důstojně velební páni, k ztratě tak laskavého otce, ale naproti šťestí vám vinšuju, farníci bubencký, k nabytí tak potřebného duchovního pastýře. Tuť zase ten zkušenej Kristův dělník celých devatenáct lét neunavitelně pracoval, Bubby, Holejšovice a vrchy vinice v horku, zimě, větru, dešti a začastý až pod bedra v sněhu velebný Brodský se brodil a pachtoval, tak když jsem začastý v tom apoštolském povolání k nemocným toho velebného Pavla s svým již dávno v Pánu usnulým kostelním služebníkem Pavlem běhati viděl a spolu ve všem tom unavení veselou tvář spatřil, připadlo mně na mysl to, co žalmista Páně v žalmu osmnáctém zapsal: *Exultavit ut gigas ad currendam viam*, veselil se jako obr k běžení cesty. Písmo svatý začastý a zhusta o obřích zmínku dělá, historie církevní a životy svatých taky o jednom křesťanském obru, totiž o svatém Kryštofovi, mluvějí a povídají, že ten svatý muž, jsouc těla silného a postavy vysoké, při

nejaké řece zůstával a chudý lidi, které neměli, čím od přívozu platit, on darmo a z lásky křesťanské na své silné ramena bral a z jednoho místa na druhéj přenášel. Kterážto křesťanská láska a dobročinnost tak se Bohu zalíbila, že jest jej oučastného a hodného učinil, aby i Syna božího v způsobu nějakého pacholátka přenesl, což až posavade staré i nové malování na obrazích toho svatýho představuje. Takovýho křesťanského a apoštolského obra vidím na dnešním *jubilárním* pánu *přítulimtoz*; kolikrát on Krista Spasitele v nejsvětější oltářní svátosti přes rozvodnou řeku Moldavu brzo odruď na Letné, brzo přes velký ostrov do Buben, brzo v Holejšovic na okolní vinice z lásky nemocných křesťanův, začasté i s nebezpečností svého života přenášel? Mlčím o jiném, téměř každodenním velebných svátostí přísluhovám. Mlčím o na kolik set, ba tisíc učiněných horlivých apoštolských kázáních a jiných kněžských pracích. Ať mluvějí bývalí farníci jeho jak bubencký, tak i klecanský, zdalíž na něm neměli celé mysle své upokojení a zadosťučnění? Byl jim za příklad ctnosti, za zrcadlo dobrých mravův, v horlivosti měli na něm apoštola Pavla, v poniženosti Františka, v pobožnosti Václava, v práciho Vojtěcha, v čistotě Jozefa, v mluvení i v mlčením Jana Nepomuckého, *omnibus omnia factus est*, kdo jej v svých duchovních potřebách jakého míti chtěl, takového nalezl.

Ale k třetímu přistupme *punctu*. *Amice, ascende superius et habebis laudem*,⁶⁹ příteli, postoupni vejs a budeš míti čest. Svatého Matouše svátek je ourodného podzimku začátek. Opět všetečná otázka: *Oedipe*, který *quartal* roku je nejužitečnější, nejbohatší a živnosti lidské nejplánějš? Je pravda, že po mrazilavé a plačtivé zimě nic člověku příjemnějšího není jako krásné a veselé jaro. Známe se k tomu, jaro je krásný, ale téměř prázdny, obveseluje zrak rozličnými kvítkův barvama, čuch vůněma, slůch práktův zpěvama, ale žaludek prázdnej zanechává a mímno nějakých trav a salátův sotva co jiného dává, jaro je krásná mísa, ale na míse nic, jaro dává květ, léto zrůst, ale podzimek užitek. Jaro je jako *manufactura* krásných cajkův, léto je dílna aneb verkstat, kde takové skrze ruce řemeslníkův v šaty a oděvy se rozdělávají, ale podzimek je takových oděvův skutečné nošení a užívání. Jaro jsou zlaté a stříbrné doly, léto je mince, kde takové v peníze se rozdělávají, podzimek je pokladnice, kde takové k budoucí potřebě se skládají. Jaro nám něco připovídá, léto nám něco ukazuje, ale podzimek

splňuje a dává, a tak patrné jest, že jaro je sice nejveselejší, léto nejpracovitější, ale podzimek nejbohatší a nejpotřebnější. V něm pyšného ovocce sortama, sklepy s rozličnými vinejma sudama, a co člověk v létě prácně nashromáždil, toho v podzímku s radostí v rozkoších užívá. Nyní k našemu předsveztí: co je k živnosti lidské ourodny podzimek, to je věku lidskému velebná starost. *Corona dignitatis in vitis justitiae inventur*, koruna hodnosti je věk starý, která na cestách spravedlnosti nalezená bývá. V Zjevení svatého Jana v kapitole čtrnácté nalezám a čtu, kterak tak Beránek boží Kristus Ježíš k své službě, pohodlí a rozkoši vyvolil a vybral veliký zástup nevinné a nepoškrvněné mládeže sto čtyřicet čtyř tisícův, *qui cum mulieribus non sunt coinquinati*, kteří od žen poškrvněni nebyli, a ti vždycky okolo jiný zpívati nemohli, prospěvovali. Ta byla veliká čest a štěstí té nevinné mládeže. Zase v též knize (kapitola čtvrtá) čtu: *In circuitu sedis vestimentis albis et in capitibus eorum corone aureae*, vůkol trůnu božského postaveno bylo čtyřadvacet stolic a na nich čtyřadvacet starcův oblečených rouchem bílým a na hlavách jejich koruny zlaté. Nyní ať mně někdo poví, kteří z nich více od Boha počtění byli, oni-li čistí a nevinní panicové, anebo oni velební starcové? Odpovídám, že poslední více než první, starcové více než panicové, a to z těchto příčin: ponejprv, kde tolik tisíc Beránek boží k své službě potřeboval mládencův, to schopní byli zastat čtyřadvacet starcův. Za druhé, ti mládencové sloužili Beránkovi Kristu jakožto synu člověka, starcové jemu sloužili jakožto Synu božšímu. Za třetí, panicové stáli a chodili za Kristem na hoře Sion a jemu sloužili, starcové jako spolusoudcové na trunách seděli a jako spolu panovali. Za čtvrté, mládenci neměli na hlavách svých žádné koruny, ale toliko *nomen ejus scriptum in frontibus suis*, jméno Beránka napsané na čelích svých, kde naproti tomu starci jako králové zlatýma korunama ozdobeni byli. A ta jest velebná starostí koruna, chvalitebně dočkaný a mnohýma zásluhama ozdobený starý věk před jinýma k řízení a k chvalitebnému *regrování* schopný. Tam směřuje moudrý Strach v čtvrté kapitole: *Vae tibi, terra, cuius rex puer*

est, běda té zemi, jižto král dít jest. Co Roboama zbláznilo a o deset pokolení izrahelských přivedlo než mladá, nerozšafná mládencův rada, že on, zavrhnou radu starcův, postoupil po radě mládencův. Medle, který věk k slavnosti přenešení archy Páně do Jeruzaléma pozván byl? Odpovídá Třetí kniha královská v osmé kapitole: *Venerunt cuncti senes de Israel*, přišli do Jeruzaléma všichni starci z Izrahele. Aniž já oumysl mám samou nahou a neoděnou starost chváliti, sice bych musel starého hada v ráji, který zuzaniky v štěpnici, ba i starýho Lucifera v pekle vyvyšovati, ale má chvála se vztahuje na starost ctnostma oděnou a zásluhama korunovanou, o jaké píše Třetí kniha Mojžíšova v devatenácté kapitole: *Coram cano capite consurge et honora personam senis*, před šedivou hlavou povstaň a cti osobu starého. A takový cthodný starce *in medio populi sui exaltabitur et inter electos habebit laudem*,⁶³⁾ uprostřed lidu svého bude vyvýšen a mezi vyvolenými bude mít chválu. Takový byli oni patriarchové Abraham, Izák, Jakub, Jozef, takový byl Mojžíš a Aaron, takový byl Jozue a Kaleb, takový byl Samuel a Simeon, takový byl *Bersellai* za času Davidova, jak o něm rejstruje Druhá kniha královská v sedmácté kapitole, že jest z lásky a poddané věrnosti králi svému Davidovi, když s vojskem před synem svým Absolonem z Jeruzaléma až za Jordán utíkal a veliký nedostatek v potravě trpěl, on dodával jemu potřeby ložní, koberece, nádobý hlíněné, mouku, ječmen, kroupy, šošovici, pohanku v medu smaženou, máslo, med, olej, tučné telata a jiné potřeby. A ten muž počestný a králi svému věrný po obdržení vítězství převezl Davida se vším jeho vojskem na svých lodích přes Jordán a měl tehdáž chvalitebnýho věku svého osmdesáté lét. *Vivat Bersellai vivat věrný královský vasal! vivat velebný starce! Ale, velebný Bersellai, důstojný starečku a trojituhodný jubilarní primitivante, zase řeč mou, a sice zavíračnou, obracím k slušným chválám tvým. Ty jsi ten velebný Bersellai, který jsi ložní roucha tvé nevinnosti a čistoty ne Davidovi, ale Kristu obětoval. Ty jsi ne jednou, ale celých padesát lét pšenici a víno, totiž nejsvětější obět mše svatý, za živé i za mrtvé posvěcoval. Ty jsi ne Davida, ale samého Krista ne jednou, ale nastokrát ne přes Jordán, ale přes Mol-davu převezl. Co dostal Bersellai za svou věnou službu od Davida? To dostal, když se David samému Bersellai odměniti nemohl, odměnil se synům jeho, když je u dvoru svého a u tabule své královské jako*

nejaké královské prince vychovával. Co tobě, velebný *Bersellai*, odměnil za tvou službu tvůj Davíd Kristus Ježíš? Odměnil ovšem a pocítil zde mnohýma milostma a starost tvou jako orodný podziměk ovocem rozličných vysokých ouřadův obdařil. Tvé vynaložené v nabytí umění práce odměnil ouřadem *magistra novitiorum*, učitele nováčkův, takže i vysoce důstojný, urozený a vysoce učený Jeho Milost pán probošt tvůj s tím se honosí, že pod tvou *dirrect* a správou takové duchovní prospěchy učinil, které jej k té nejvyšší hodnosti vyzdvihly. Tvá řeholní horlivost odměněná byla vysokým ouřadem, skrze mnohá a drahná léta trvajícím velebné kanonie děkanem, tvé vynaložené a přes dvacet pět lét trvajícím apoštolské farní práce korunované byly nejvyšší hodností proboštskou a již mnohá léta tebe velební páni bratři tvoji svým velebným *Bersellaiem seniorem* jměnují. Ale není na tom dost! Tvůj nejvyšší král Kristus Ježíš tebe k svému nebeskému dvoru připsal a k své královské tabuli pozve, při které tebe věčně hostiti a ctíti bude. *Centuplum accipies et vitam aeternam possidebis*, stokrát víc vezmeš a životem věčným vládnouti budeš. Ale abych tebe *ad sacrificium laudis*, k oběti chvály, *ad sacrificium esportinum*, k oběti večerní a podzimní pospíchajícího a na mě snad netrpělivě očekávajícího nezdřoval, *vale et vade*, jdi a dobře se měj.

Ale dovol ještě něco na *valete* promluvíti. Když císařové a vůdcové římských přemožených vojskách, dobytých městách a přemožených, též zajatých králích s triumfem do Říma se navracovali a slavný vjezd drželi, vycházeli jim vstříc *oratores*, vejmílnvě činy jejich vychvalující. Veršovcové rozličné na čest jejich směřující *carmína* zpívali. Aby pak tolika chválama vyvýšenej čisaf nezpyšněl a na smrtedlnost svou nezapomněl, jeden muž vážnej před vozem jeho šel a volal: *Memento te esse mortalem, o homo*, pamatuj, císaři, že seš smrtedlný člověk. Já vim, že tvou ctnost a dokonalost žádná čest marmá lechtati nebude, přede tobě to *memento recommendují*: *Memento*, pamatuj, že z Písku jsi posel a do písku se navrátíš. Když pak ty snopeček podzimní oběti zhůru pozdvíhovati, lidu ukazovati a Bohu obětovati budeš, *memento*, pamatuj na nejosvícenější dům rakouský, v těžkých vojních již drahné léta postřížený, aby svatého a vždy trvajících pokoje uživati mohl. *Memento*, pamatuj na prospěch celého slavného Království českého, aby Bůh předešlou strast a bídy, které jej nanejvětš soužily, od něj milostivě

odvrátiti ráčí. *Memento*, pamatuj na toto slavný a hlavní město Prahu, aby jí Bůh pod svou milostivou ochranu přijíti a moor, hlad, vojnu od ní milostivě zapudití ráčí. *Memento*, pamatuj na tvého vysoce důstojného, urozeného a vysoce učeného Jeho Milost pána probošta a celou důstojně velebnou kanonii, aby v horlivosti řeholní, svatosti kněžské a v nevinnosti anjelské den ode dne rostli a se rozmáhali. *Memento*, pamatuj na svou milou vlast, královské město Písek, aby více podobných krásných a vonných kvitkův vydávalo. Posledně *memento*, pamatuj taky na mě, svého někdy ačkoliv nehodného ministranta, aby Bůh mně, velikému a v šedinách zastaralému hříšníkú, *gratiam finalém* dáti a mně až do mé smrti milostiv býti ráčí. *Memento*, pamatuj a vypros životům našim veselý ctnosti máj, duším pak našim radostný nebeský ráj, za to tě žádá tvůj Prachenský a můj Kouřimský kraj; at tedy všichni dobří přátelé, přejíci a známí vesele zaplesají, rukama zapleskají, povstanou a řeknou: *Aj, aj, aj, dobře se měj, velebný starečku Bersellai. Amen.*

(a) Sermones sancti Bernardi super Cantica canticorum, (b) Sir 38, (c) Ct 5, (d) Gn 30, (e) Ps 127, (f) homilia 12 /40/ in evangelium, (g) Le 14,

(h) Sir 24, cap.

